

EZANIMIZ

Ezan, Şeariu'l İslam'dandır.

- ✦ Ezanın şeariden olması; Allah'a kulluk etmeye vesile olan, saygı gösterilmesi ve korunması gereken belli ibadet, işaret ve sembollerden olması anlamındadır.
- ✦ Ezan; her gün beş vakit hiç eskimeyen Medine'de okunan lafızlarıyla Allah'ın en büyük olduğu hakikatine ve beraberinde tevekküle, kelime-i şehadet lafızlarıyla imanı taze tutmaya, kurtuluşumuz olan namaza, günün beş ayırım noktasında günlük hayatımızı dizayna çağırıyor. Doğduğumuz zamandan beri ismimizden önce kimliğimizi inşa eden ezana, şeytanların defolduğu okunma anında bir de bu gözle icabet edelim.
- ✦ Sahih hadislerde geçtiği üzere şeytan, ezanı duyduğu an kaçır. İkamet esnasında da firar eder. Ezanın lafızları melun için kaçış sebebi, mü'minler içinse kaçırılmayacak bir fırsattır.
- ✦ Ezan hakkın ilanı, batılın ise mağlubiyetidir. Batıla karşı günde beş defa açılan savaştır.
- ✦ Ezan mü'mine; Allah'ın azametini, şeytanın basitliğini hatırlatmalıdır.
- ✦ Mana ve muhtevası bakımından ezan, hem namaz hem de İslam için bir çağrıdır. Yani ezan vasıtasıyla insanlar bir taraftan namaza çağrılırken diğer taraftan İslam'ın üç temel ilkesini oluşturan Allah'ın varlığı ve birliği, Peygamberimiz Muhammed aleyhisselamin O'nun elçisi olduğu ve asıl kurtuluşun (felah) ahiret mutluluğunda bulunduğu gerçeği açıklanmış olur.
- ✦ Ezan, namazın vaktini haber verdiği kadar İslam'ın hükümdarlığını da haber vermektedir. Ezan İslam'dır ve İslam'ın hayatiyetinin sürdüğünün en büyük göstergesidir.
- ✦ Ezan, bir coğrafyanın en önemli Müslümanlık simgesidir. Bir anlamda beldelerin ve memleketlerin şehadetidir. Oradaki Müslüman varlığının en önemli göstergesidir. Ezan okunan yerde İslam ve Müslüman'ın bulunduğu, zulmün değil adaletin hâkim olduğu anlaşılır.
- ✦ Bir yerin Müslüman bir belde olduğu orada ezan okunmasıyla anlaşılır. Dünyanın neresinde olursa olsun, Müslüman varlığının ve kimliğinin göstergesidir ezan. Ezanı terk etme hususunda söz birliği içinde bulunan Müslüman bir şehir veya bölge halkına karşı başka bir çözüm şekli bulunamadığı takdirde savaş açılmasının gerektiğine dair fakihler ittifak etmiştir.
- ✦ Ezanla namazın dünya ve ahiret kurtuluşuna vesile olduğu haykırılmış olur.
- ✦ Ezanın en büyük özelliği de namaz vakitlerinin dünya üzerinde meridyen ve ekvator çizgilerinin değiştiğine bağlı olarak her saniye yeryüzünde susmadan devam etmesidir. Bu, şeytan başta olmak üzere kâfirleri delirten sebeplerden biridir.

Ezanın Tarihi

- ✦ Medine'de namaz vaktinin geldiğine dair duyuruda bulunma ihtiyacı ortaya çıkmıştı. Bundan dolayı sokaklarda "Es-salah! Es-salah!" (Namaza! Namaza!) diye çağrıda bulunuluyordu.
- ✦ Nâkûs (Hıristiyanlarca şimdiki çan yerine kullanılan, üzerine bir çomakla vurularak ses çıkarılan tahta parçası) çalınması, boru öttürülmesi, ateş yakılması veya bayrak dikilmesi şeklinde çeşitli tekliflerde bulunulduysa da nâkûs Hıristiyanların, boru Yahudilerin, ateş Mecûsîlerin âdeti olduğu için Peygamber aleyhisselam tarafından kabul edilmedi.
- ✦ Abdullah b. Zeyd b. Sa'lebe'ye rüyada ezan öğretildi, Abdullah da ertesi gün Peygamber aleyhisselama gelerek durumu haber verdi. Bunun üzerine Peygamber aleyhisselam Bilal'e ezan cümlelerini ezanda ikişer, ikamette ise birer defa okumasını emretti. Ömer radiyallahu anh, Peygamber aleyhisselama gelip aynı rüyayı kendisinin de gördüğünü, ancak Abdullah b. Zeyd'in daha erken davrandığını bildirdi. Bilal radiyallahu anh, Neccaroğulları'ndan bir kadına ait yüksek bir evin üstüne çıkıp ilk olarak sabah ezanını okudu.
- ✦ Ezan Hicri 1. (622) veya bir rivayete göre 2. (623) yılda meşru kılınmış oldu.
- ✦ Daha sonra Mescid-i Nebevi'nin arka tarafına ezan okumak için özel bir yer yapıldı.

Ezanın Hükümü

- ✦ Hanefi, Şafii ve Malikilere göre sünnet-i müekkededir. Şafii Mezhebi'ndeki bir görüşe göre farz-ı kifaye, bazı Hanefi âlimlerine göre de vaciptir. Hanbeliler ise bir yerleşim yerinde ezan okunmasını farz-ı kifaye kabul ederler. Cuma namazı kılınan yerleşim merkezleri konusunda Malikiler de bu görüştedir.
- ✦ Ezan, kifaye olarak sünneti müekkededir. Yani bir bölgede okunmasıyla orada bulunanların bireysel olarak ezan okuma sorumluluğu kalkmış olur. Bir camide ezan ve ikametle namaz kılındıktan sonra cemaatle veya tek başlarına aynı namazı kılanlar için ezan ve ikamet gerekmez.
- ✦ Camide okunan ezan duyuluyorsa evlerde kılınacak namaz için ayrıca ezan okunması gerekmez. Ezanın duyulmadığı uzak bir mesafede veya yerleşim merkezleri dışında bulunanlar da ezan okurlar.
- ✦ Beş vakit farz namaz için ve kaza namazı için ezan ve ikamet okunur. Her namaz için tek ezan okunur fakat cuma namazı için iki ezan okunur.
- ✦ Ezan, namaz vakti girdikten sonra okunmalıdır; vaktinden önce okunursa iadesi gerekir.
- ✦ Hanefi ve Şafilere göre ezanın sahih olması için niyet şart değildir; Maliki ve Hanbeliler ise niyeti şart koşarlar.

- ✦ Ezan okuyanın Müslüman, erkek ve akıllı olması şarttır. Mümeyyiz çocuğun ezanı caizdir.
- ✦ Yeni doğan bebeğin sağ kulağına hafif sesle ezan, sol kulağına da ikamet okumak menduptur.

Ezanın Sözlerine Dair Fıkıh Meseleleri

- ✦ Şafiiler, her iki şehadet cümlesini önce yanındaki kimselerin duyacağı şekilde alçak sesle, sonra da yüksek sesle okuması anlamına gelen **terci'** ilavesinin bulunduğu rivayeti tercih etmiştir. Hanefilere göre ise terci' mekruhtur.
- ✦ Hanefi ve Hanbelilere göre ezanın Arapçadan başka bir dilde okunması caiz değildir. Ezanın özgün diliyle okunması konusunda on beş asırlık bir uygulama ve ittifak söz konusudur.
- ✦ Ezanda **teressül** olmalıdır. Teressül, cümleler arasında durup beklemektir.

Kadın ve Ezan

- ✦ Kadınlar için ezan ve ikamet gerekmez. Tek başlarına ya da cemaatle kıldıklarında ezan ve ikamet getirmezler.
- ✦ Kadınların bir bölge halkı için ezan okumaları veya ikamette bulunmaları mekruhtur. Okudukları ezan iade edilmelidir.

KAYNAKÇA:

- Diyanet İslam İlmihâli
- Ömer Nasuhi Bilmen İlmihâli
- Ali Fikri Yavuz İlmihâli - TDV İslam Ansiklopedisi
- <https://islamqa.info>